

Ақтөбе университеті

1996 жылдың
12 наурызынан
бастап шығып
келеді

№ 20 (396)
30 желтоқсан 2016 ж

"Ақтөбе Университеті" Газеті

APГУ им. К.Жубанова

@ argugazeti@mail.ru

МЕРЕКЕЛЕРІҢІЗБЕН!

Құрметті университет ұжымы! Аса қадірменді профессор-оқытушылар! Сіздерді алда келе жатқан жаңа жыл мерекесімен шын жүректен құттықтаймын!

Тағы да бір жыл тарих қойнауына енгелі тұр. 2016 жыл біздің университет тарихында 50 жылдық мерейтойымызды атап еткен айтулы күнмен есте қалса, ел тарихында Тәуелсіздігіміздің 25 жылдығы аталып еткен жыл болып жазылары сезсіз.

Ескі жылға есеп берер болсақ, оқу ордамыз үшін жемісті жыл болды. Жылбасы жыл сайын дәстүрлі түрде республикалық қоғамдық-саяси «Президент және халық» газетімен «Уақыт таңдауы» агенттігі бірлесе жүргізетін үздіктерді анықтау жобасында университетіміздің «Жылдың үздік жоғарғы оқу орны» атанған жақсы жаңалығымен бастау алды. Университет қабырғасында атқарылып жатқан шетелдік және отандық ЖОО-мен әріптестік байланыстар, академиялық ұтқырлық, бірлесе атқаратын маңызды ғылыми жобалар және ең бастысы E-Learning оқытудың электронды технологиясын енгізу сияқты аса маңызды шаралар жүзеге асуда.

Университет білім ордасы болумен қатар үлкен мәдениет ошағы екендігі сіздерге белгілі. Біз әрдайым жастардың білім алуы, қоғамдық жұмыстарға, мәдени шараларға араласуларына қамқорлық жасап келеміз. Бәсекеге қабілетті алдыңғы қатарлы 50 елдің сапында болуды кездеп үлкен еркеніеттілікке бет алған тәуелсіз Қазақстанның батыл қадамына еліміздің ертеңі – жастарды тәрбиелеп отырған біз де өз үлесімізді қосуымыз тиіс. Алдағы уақытта білім беру сапасын үздіксіз арттырып отыру, оны қазіргі заманауи талаптарға сай оқытудың инновациялық технологиялары негізінде жүргізу университет ұжымының алға қойып отырған басым бағыттардың бірі болып қала бермек.

Қазіргі уақытта езім басқарып отырған ұжым білім беру қызметі сапасын кетеру бағытында аянбай еңбек етуде. Бұл - біздің білім шаңырағымыздың ең басты міндеті. Университетіміздің жетістіктерге жетіп жүрген әрбір студентіне ерекше ілтипатпен, үлкен үмітпен, ұстаздық ризалық кеңілмен қараймыз. Олардың әр оң қадамына қол соға қуанамыз, қандай да жетістіктерін мақтан тұтамыз, барлық ниетімізбен оларға бағыт-бағдар беріп, сәт сапар тілейміз.

Білім алушы жастар біздің университет қабырғасынан тек жоғары білікті маман ретінде қалыптасып қана шықпай, сонымен бірге Қазақстан Республикасының гүлденуі мен іргесінің бекуіне, еркендеуіне лайықты үлес қосатын ұлы тұлғалар қатарынан болашақта орын алатын нағыз азамат болатынына сенім білдіремін.

Еліміздің болашағы – жастар аман болсын! Отбасыларыңызға бақыт, жақсылық тілеймін! Жаңа жыл құтты болсын!

Кенжеғали КЕНЖЕБАЕВ,
университет ректоры

БҮГІНГІ НӨМІРДЕ:

3 БЕТ

Жыл қорытындысы

4 БЕТ

Тәуелсіздік және тіл

5 БЕТ

Жұбанов туралы жана әдебиет

6 БЕТ

Тәуелсіздік дәріптелген күн

6 БЕТ

2017 жыл қандай болмақ?

8 БЕТ

Жаңа жыпға тіпек

Қ.Жұбанов ТӨҢКЕРІС ЖӘНЕ ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТ ТІЛІ

«...Қазақ елін бір қылып, қонысын бірлестіріп, басын қосып, бір тілмен сөйлетіп, бір төкті мәдениет тұрғызып жағдай патша Ресейіне қараған дәуірде емес, ол жағдай қазақ жерін Ресейдің отарлауынан үш жүз жыл бұрын басталған болатын. Сол үш жүз жыл қазақ мәдениетінің ішкі ой-шұқырын соншама тегістеген – бұған таңданбасқа болмайды. Басқасын қойып, бірлескен қоғамның ішкі қатынасының негізгі айнасы болатын тілді алсақ, қазақ тіліндегідей бір өңкейлікті, бір қалыптылықты басқа тілдерден өте сирек ұшыратуға болады. Қазақ тілінде еш бір диалекті жоқ деуге болады. Осы күні бір ғана болар-болмас жарқыншақ барын сезіп жүрміз. Сонда да бұл сияқты тіл бірлігі маңайдағы тілдердің ешқайсысында жоқ. 4-5 миллиондай халық, қазақ жеріндегі ұшы-қиырсыз шалқыған кең даланы алып жатып, қалайша мұндай тіл тұтастығын жасай алды? деген сұрау таңданбамай нәрсе емес. Тілдегі мұндай тұтастық, бір өңділік қазақ жеріндегі тұрмыста ұзаққа созылған тығыз қатынас болғандығын көрсетеді. Ондай тығыз қатынас болмаса, өзі кеп, неше түрлі елден құралған бір халықтың тілі мұншама бірікпеген болар еді.

Осы тығыз қатынас Ресейге қарамай тұрғанда болғаны анық. Ресейге қарағаннан кейін қайта, бұл қатынас әлсіреп, қазақ елінің бірлігі ыдырап, қоғам организмдері ұсақталып, осыған сәйкес қазақтың бұрынғы тұтас мәдениетінің тігістері сөгіліп, ұсақталып, жарықшақталып, бытырауға айналғанын көреміз.

Өйткені қазақтың халық мәдениетін жасаған, оны өркендеткен себептер де Ресейге қарағаннан кейін, әсіресе, 1869 жылдан бері қарай жоғалып бітуге жақындап еді.

Қазақ елінің басын біріктірген, одан бері 500 жылдай ыдыратпай ұстаған:

1. Шаруашылығы бірыңғай (мал шаруасы) жерлес елдің шеттегі жаудан мал басын бірігіп қорғауы еді. Елдің ат арқасына мінірі тегісінен әскерде еді. Сонымен әрбір жеке адамның бас пайдасы мен қоғам пайдасы бір ұштасып отырады да, әрбір жеке адамда азаматтық сана, қоғамның жалпы мұңы, саяси белсенділік күшті еді.

2. Көшпелі мал шаруашылығы және жер мүлкінің ортақтығы адамды бір орынға арқандамай, бір-бірімен араласуына, Ертістен көшіп Сырға құлауына, Шудан көшіп Жайыққа келуіне толық мүмкіндік беретін еді. Бір ру мен екінші ру ғана емес, ол кезде бір жүз бен екінші жүздің от-суы, әр малдың сезон-сезондағы жайылымы қазақ елін қыдыртып, бірінің үстіне бірін құлата беруші еді.

3. Бір ру мен екінші рудың қонысқа, басқаға таласып үздіксіз жауласып, әр жауласудың нәтижесінде үздіксіз араласып, жарасып тұратындығы. Міне, бұл да араластырмай, қатынастырмай қоймаушы еді.

4. Әр рудың ішкі қатынасы. Бұ да бірде татулық, бірде жаулық түрінде үзілмей отырды.

Осылардың нәтижесінде қазақ мәдениетінің, соның ішінде қазақ тілінің бірігуі, тұтасуы, өзінше өркендеуі пайда болды. Мемлекет машинесі берік емес, тұрақты армиясы жоқ елді, көпшілікті дегеніне жүргізу, соғысқа, бітімге, қоныс меңгеруге көндіру үшін үстем таптардың мықты құралы – тіл болды. Топ жарған шешен, тақпақ ақың, ескі әдетті көп білетін көрі құлақ адамды, қысқасы, тіл өнершілерін үстем тап өзіне тартып, солардан агитпром жасап отырды. Қазақтың тіл өнерін жетістірген жағдай осы еді.

Ресейге қарағаннан бері бұл жағдай жоғалды. Шет жаудан қорғау міндеті де, ішкі көпшілікті дегенге көндіру міндеті де үкімет қолына көшті. Бұрын мал бағып, малы мен басын қорғауға қоғам болып, қоғамдық санасы бар қазақ енді тек малшы болды. Өз малы мен өз басының қамынан басқа оған ойлайтын нәрсе қалған жоқ. Сүйтіп, азаматтық санасы кеміді. Соңғы 40-50 жылда қазақтың үстем табының ісі де, ермегі де ауылналық пен болыстық болды. Жер пайдалану жолының жаңа түрі ауылда крепостнойлыққа ұқсас қатынас тудырды, бұл жұртты одан жаман деморальдандырды. Қазақтың жері кесіліп, көш жолы үзіліп, әр ру, әр ауыл әр үй жерге арқанда бастады. Қатынас тоқтады. Әр жердегі қазақ әр түрлі жағдайда күнкөріс жасап, өз бетімен кетуге, мәдениет бірлігін сөуге айналды.

Қазақ тілінің диалектілері дейтініміздің бір қатары міне, осы дәуірде, осы ыдыраудың нәтижесінде туды. Сол жолмен кете барса, қазақ тілі деген тілдің біржолға құруы мүмкін еді...

/Қазақ әдебиеті. 1935 жыл, 20 ноябрь, №:31 (61). 10-б./

ТӘУЕЛСІЗДІК ЖӘНЕ ТІЛ

ТАРИХИ-МӘДЕНИ ДИАЛОГ ӨТТІ

БИЫЛҒЫ ЖЫЛДЫҢ 6 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА С.БӘЙІШЕВ АТЫНДАҒЫ ОБЛЫСТЫҚ КИТАПХАНАДА Қ.ЖҰБАНОВ АТЫНДАҒЫ АҚТӨБЕ ӨҢІРЛІК МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІНІҢ «ЖҰБАНОВТАНУ» ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ОРТАЛЫҒЫ ЕЛ ТӘУЕЛСІЗДІГІНІҢ 25 ЖЫЛДЫҒЫНА ЖӘНЕ КӨРНЕКТІ МЕМЛЕКЕТ ЖӘНЕ ҚОҒАМ ҚАЙРАТКЕРІ Қ.ЖҰБАНОВҚА 117 ЖЫЛ ТОЛУЫНА БАЙЛАНЫСТЫ ҚАЗАҚСТАН ЖУРНАЛИСТЕР ОДАҒЫ, ХАЛЫҚАРАЛЫҚ «ҚАЗАҚ ТІЛІ» ҚОҒАМЫ, ОБЛЫСТЫҚ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫМЕН БІРЛЕСІП «ТӘУЕЛСІЗДІК ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ» ТАҚЫРЫБЫНА ТАРИХИ-МӘДЕНИ ДИАЛОГ ӨТКІЗДІ.

Басқосуға қаланың жоғары оқу орындарының профессор-оқытушылар құрамы, мәдениет мекемелерінің өкілдері, студенттер мен магистранттар, өзге де зиялы қауым: ғалымдар, журналистер, мәдениеттанушылар қатысып тақырып бойынша ой бөлісті, қазақ тілінің мемлекеттік тіл ретінде даму барысың болашақта өсіп-өркендеу мүмкіндіктерін сөз етті. Халықаралық Қазақ тілі қоғамы Ақтөбе бөлімшесі төрағасының орынбасары Ж.Қабақбаев, 1986 жылғы «Желтоқсан» көтерілісіне қатысушылар: «Үш таған» қоғамдық-саяси журналының бас редакторы

қатысқандар тіл мен рухтың, діл мен діннің біте қайнасқан табиғи тұтастығына қазіргі кезде ерекше мән берілуі, қазақ тілінің бүгінде мемлекеттік мәртебеге ие болып, одан әрі қарай өміршеңдіктен өсіп-өркендеуіне мүмкіндік алуы, біздің ана тілімізге өзге ұлттар мен ұлыстардың үлкен құрметпен қарауы және өздерінің болашағына орай оны үйренуге, меңгеруге күш салуы Тәуелсіздік пен Егемендіктің жемісі, әрі жеңісі деген ортақ түсінікке келді. Диалог барысында Тәуелсіздік

Б.Қ.Жаншаева, профессор-экономист Б.А.Жүнісовтермен қатар кәсіпкер Ж.Е.Жиенқұлов, заңгер-ұстаз С.М.Мұхтарова, студент Г.Төлегенова және тағы басқалар өздерін толғандырған руханият мәселелері жөнінде көзқарас, пікір, ұсыныстарын білдірді. Гуманитарлық ғылымдар магистрі, филолог Әлия Ұлықпанова Қ.Жұбановтың журналистік, күйшілік, суретшілік, ақындық талантын әсерлі баяндап, тыңдаушыларды тәнті етті. Мақала төңірегінде өрістеген өзара айтыс кезінде жарысөзге

пен тілге байланысты телефрагменттер, профессор Жұбановтың өмірі мен қызметін баяндайтын бейнефильмдер көрсетіліп, туған жер, Астана туралы әндер орындалды. Қысқасы, ұлттың ұлық мерекесі – 16 желтоқсан қарсаңында жоғары қоғамдық-саяси деңгейде өткен бұл кездесу оған қатысушылардың бойына асқақ патриоттық рух ұялатып, жастарды мемлекетшілдікке тәрбиелеудің жарқын бір үлгісін көрсеткен тағылымдық шара болды.

ЕЛ ТӘУЕЛСІЗДІГІНІҢ 25 ЖЫЛДЫҒЫ ҚАРСАҢЫНДА ПРОФЕССОР-ЛИНГВИСТ Қ.ЖҰБАНОВТЫҢ «ТӨҢКЕРІС ЖӘНЕ ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТ ТІЛІ» АТТЫ ПУБЛИЦИСТИКАЛЫҚ МАҚАЛАСЫ БОЙЫНША ӨТКЕН ТАРИХИ-МӘДЕНИ ДИАЛОГТА «ЖҰБАНОВТАНУ» ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ОРТАЛЫҒЫНЫҢ ЖЕТЕКШІСІ, ҚАЗАҚСТАН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР АКАДЕМИЯСЫНЫҢ АКАДЕМИГ БОЛАТ ШАҒЫРБАЙҰЛЫ БАЙМУХАНОВ ТҰЖЫРЫМДАҒАН ЭКСПЕРТТІК ОЙ-ҚОРЫТЫНДЫСЫ:

Қазақ журналистикасы мен көсемсөз тарихында айрықша орны бар «Төңкеріс және Қазақтың ұлт тілі» атты публицистикалық мақаласында Қ.Жұбанов қазақ тілінің тұтастығын, бірөңділігін, қазақ жүздерінің беріне бірдей түсініктілігін, Атыраудан Алтайға дейін созылған ұлан-ғайыр далада диалектісіз, өзге тілдерден енген қосымша, кірме сөздерсіз өзінің құрылымдық табиғатын сақтаған бірден-бір тіл екендігін айтқан. Қазақ тілінің жоғарыда өзіміз айтып отырған артықшылықтары мен кезіндегі биік мәртебесі Керей мен Жәнібек негізін құрған қазақ хандығы тұсында айрықша мәнге ие болғандығын және өзге елдерге тәуелсіз сол хандық кезеңдегі қазақ қол жеткізген мемлекеттік дербестіктің оң нәтижесі деп пайымдау қажеттігін ғылыми түрде

ТӘУЕЛСІЗДІК ЖӘНЕ ТІЛ

дәлелдеген. Ақ 1869 жылға дейін өзінің қазіргі қалпында осылайша үздіксіз дамыған ұлттық тіліміздің онан әрі де жедел қарқынмен, жаңа замандарға ұмтылған орасан зор өміршеңдікпен дамуын мезгілсіз тоқтатып, бұғаулаған жағдай Ресей империясының отарлау саясаты еді деп түсіндірген.

XVIII-XIX ғасырдағы тілдік дамуды ғылыми тұрғыдан жан-жақты талдап, зерделеу барысында Қ.Жұбанов қазақ руханиятының ендігі жерде бойын тіктеп күш алуы, ренессанстық дәуірді бастан көшіріп қайта түлеуі кейінгі тарихи даму нәтижесінде билікке келетін қоғамдық формациялардың еншісінде және олардың әр түрлі уақыт бедерінде жасаған прогрессивтік қадамдарына тікелей байланысты деп тұжырымдаған. Құдайберген Қуанұлы айтып отырған сондай формация Қазан төңкерісі арқылы билікті жеңіп алған Кеңес өкіметі болғаны бізге мәлім. Өйткені жер жаһанды дүбірлетіп дүниеге келіп, Ресей және оның қарамағындағы отар елдерде ез диктатурасын орнатқан жаңа үкімет тарих аренасына келген күннен бастап-ақ қазақ елінің де тағдырын өзгертті емес пе? Үлкен саясаттың сол кезеңдегі білгір, сұңғыла өкілдерінің бірі ретінде де қалың қауымға танылған профессор өз мақаласында жазып отырғандай «...бір елді бір ел үйітіп жейтін бұрынғы заңның орнына жаңа заң тудырған жаңа дүние пайда болды. Бір елге бір ел жәрдем етіп, жетпесін жеткеретін бауырмалдық, ел-елдің шын достығы орнады. Осыдан кейін қазақ елі шын мағынасымен ұлт болды. Оның ұлт тілі болды. Бүгінде сол бұрын ыдырауға айналған қазақ тілінің қазынасын жиып, онан әрі молайтып жатырмыз. Бүгінде қазақ тілі, әдебиет тілі болды. Қазақ тілі жоғары мектептерде оқылатын бір ғылым саласы болды. Байыған өмір тілді де байытты».

... Иә, Қазан төңкерісі Қ.Жұбанов «Төңкеріс және Қазақтың ұлт тілінде» сипаттап көрсеткендей қазақ қоғамының өмір-тірлігін түбегейлі өзгерткенді. Сол өзгерістердің бізге (кейінгі ұрпаққа) тарихтан белгілісі: Қазан төңкерісінен кейін қазақтың жеке ұлт болып танылғаны, халқымыздың ұлттық тілі ретінде қазақ тілінің ресми мойындалғаны, қазақтың ұлттық үкіметі боп Алаш Орда автономиялық үкіметінің құрылғаны, қазақтың білім, ғылым, өнерінің ұлттық мазмұнда дамуға мүмкіндік алғаны, қазақ халқының көрнекті қоғам қайраткерлері Ә.Бөкейханов, А.Байтұрсынов, Қ.Жұбанов сияқты т.б. азаматтардың ұлт, мемлекет мүддесіне қалтқысыз қызмет жасап, Қазақстанды дамушы елдер қатарына қосқаны.

Алайда, тарихи даму барысында Кеңес үкіметіне қатысты жоғарыда айтылған жағдайдың бәрі уақытша, алдамшы бір дүние боп шығып, төңкеріс нәтижесінде пайда болған жаңа үкімет елді шын мәніндегі халықтық-демократиялық жолмен басқару орнына өміршілдік-тоталитарлық басқару аппаратын жасақтағандығы, сол аппарат арқылы күллі КСРО көлемінде шексіз билік жүргізгендігі, коммунистік партияның басшылығымен мемлекеттік барлық құрылымда үстемдік құрғандығы, мемлекеттік масштабта орын алған өзге де кемшіліктер, көлеңсіздіктер мен әділетсіздіктерді айтпағанның өзінде бақуатты өмір, әділдік пен теңдік, өлемдегі бірлік пен туысқандық үшін күрескен Ә.Бөкейханов, А.Байтұрсынов, Қ.Жұбанов сияқты ондаған, жүздеген

адал ниетті арыстарды ақырында өзінің құрбаны еткені, халықтың арман-үміттерін тәркі етіп сондай ең сорақы іс-әрекетке саналы түрде барғанын қазіргі кезеңде күллі әлем жақсы біледі емес пе?

Сондықтан өз ұлтын қандай қиын жағдайда да алдыға тартқан айрықша жігерлі, білімді пассионарлық тұлға Қ.Жұбанов сияқты ғалым-ұстаздың кезінде жазған «Төңкеріс және қазақтың ұлт тілі» мақаласы бүгінде бізді жайбарақат қалдырмайтыны сөзсіз. Себебі, бұл еңбегінде профессор Қ.Жұбанов тілдік материалдарды жалаң күйде қарастырмай төңкеріс тұсындағы тілге қатысы бар әлеуметтік-тұрмыстық, мәдени-рухани мәселелермен сабақтастыра отырып бағамдайды, яғни, тілді мәдениеттің өлшеушісі деп есептейді, тілдің өркендеуін үздіксіз дамуымыздың, уақытпен бірге өсуіміздің басты өлшеміне балайды. Елдік және мемлекеттік мүддеге қызмет жасайтын, өткір саяси-сипатқа, айрықша мазмұнға ие ғалымның осы мақаласы кейінгі жас өскінді Жәнібек пен Керейден басталатын Қазақ хандығы тұсында болған тіл тұтастығы, Қазақстанның қай жүзінде болмасын бәріне бірдей түсініктілігі, өсіп-өркендеуі тек қана қазақ елінің Тәуелсіздігі мен егемендігі тұсында ғана мүмкін деген ақиқат ойға жүгіндіреді. Әрбір қазақстандық азаматты өлемге аты мәшһүр ұлт көшбасшымыз, Н.Ә.Назарбаевтың арқасында өлімізде орнаған «қой үстіне бозторғай жұмыртқалаған» бүгінгі заманның зор жетістіктерін бағалауға және сол жетістіктерді жыл өскен сайын молайтып, Отанымыздың қуатын арттыра беруге бағыттайды.

Көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері, қаламгерлік тірлікте ғылыми публицистиканың бастауында тұрған Жұбановтың бұл мақаладағы ой батылдығын азаматтық батылдықты деп білсек, оның ел руханиятының болашағына қатысты болжампаздығын Тәуелсіздік арқасында Қазақстанның бастан көшіп жатқан бүгінгі бақуатты өмірін өткен XX ғасыр басында-ақ көре білген көрегендігі деп түсінгеніміз дұрыс.

Сондықтан да өзге ғылыми, көркем-әдеби шығармаларымен, елдік пен ерлікті әрқашан ұрпақ табиғатына сіңіретін көсемсөзшілік қабілетімен, жиырмадан астам ғылым саласында тың жаңалықтар ашып, әмбебап білімімен артына өшпес із қалдырған ғалым-ұстаздың өз заманында айтқан салихалы ой-пікірі, ақыл-кеңесі Тәуелсіздік тұсында өмір сүріп жатқан ескелең ұрпақты халықтың жарқын болашағы мен ұлт игілігі үшін ұлы істерге бастайтыны сөзсіз.

ЖҰБАНОВ ТУРАЛЫ ЖАҢА ӘДЕБИЕТ

Жуырда белгілі ақтөбелік ұстаз-ғалым, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университетінің проректоры М.О.Миров қазақтың ұлттық ғылым тілін жасау жөнінде профессор Құдайберген Жұбанов кезінде жазған ғылыми еңбектерді бүгінгі уақыт биігінен зерттеп-зерделеу монография түрінде баспадан шығарды. «Қ.Жұбановтың лингвистикалық танымдары» деп аталатын бұл кітап Мұхтар Орынбасарұлының университет студенттері мен магистранттарының, тіл мамандары мен оқытушы мұғалімдердің кәсіби қажетіне ұсынып отырған жұбановтанушылық мазмұндағы ғылыми еңбегі.

Монография, сонымен қатар, Қ.Жұбанов идеялары мен мұраларын адам

өміріндегі тілтанымдық процестің динамикалық суреті, әлемдік, әлеуметтік психолінгвистикалық көріністер панорамасы, тілге тікелей қатысы бар мамандардың кәсіби қажетін өтейтін тиімді құрал ұлттық философиялық, логикалық, эстетикалық ой-пікір қалыптастыратын кешенді жүйе ретінде тану керектігі жайлы М.Миров бұрынырақта жазған мақалалар мен ғылыми еңбектердің жалғасы.

Практикалық тіл білімі саласындағы кейінгі зерттеулерге негіз болатындай мазмұны бар бұл теориялық құнды қолтума - қазақтың тұңғыш профессор-лингвисті Құдайберген Қуанұлы Жұбановтың адамды тіл арқылы тану мәселесіне байланысты түйіндеп-тұжырымдаған концепцияларының қазіргі уақыт үшін де өзектілігін, мән-маңызын ашып көрсеткен қазақ лингвистикасындағы соны жаңалық.

Сондықтан жаңа 2017 жылдың жылы лебін әкелген танымдық-тәлімдік әлеуеті мол кітаптың ғылыми-педагогикалық көпшіліктің қызығушылығын туғызып, өз оқырманын татыны күмәнсіз

академик Б.БАЙМУХАНОВ

ТӘУЕЛСІЗДІК ДӘРІПТЕЛГЕН КҮН

Алты алаштың айбынын айғақтаған, жасампаздығымызды жаңа белеске көтерген Тәуелсіздігімізге биыл 25 жыл толып отыр. Тәуелсіздікке оңайлықпен қол жеткізбегеніміз баршамызға аян. Ол халықтың сан ғасырлар бойы еркіндікті аңсаған қажырлы күресі, 1986 жылғы «Желтоқсан» оқиғасында алаңға шыққан жастардың ерік-жігерімен, қайтпас қайсарлығымен келген биік тұғырымыз. Әрине, ширек ғасыр айтулы мереке. Дегенмен әр жылдың 16 желтоқсан күні жүрегімізді айрықша толқынысқа бөлейтіні рас. Бұл күні осынау шынайы сезімді туған Отанының әрбір патриоты сезініп, мақтаныш сезімге бөленетіні анық.

Университетімізде мерекеге орай бас ғимараттың кіреберіс холында «Елімнің бақытын тербеткен Тәуелсіздік» деп аталған үлкен мерекелік шара өтті. Оқу ордамыздың екі институты мен алты факультетінің жастармен және студенттермен жұмыс бөлімі мен белсенді студенттері аталмыш шара барысында әр ұлттың ұлттық киімдері мен тағамдарынан көрме, жәрмеңке, «I Love KZ» фотожәрмеңесін ұйымдастырып, сондай-ақ, ең қолдарымен еліміздің қалаларының ең көрікті жерлерінің макеттерін жасап, көпшілік назарына ұсынды.

Мерекелік концерт Ф.Жұбанова атындағы облыстық филармонияның камералық хорының орындауындағы әсем әндермен ашылды.

Еліміздің әнұраны қосылғанда, жиналғандар ерекше құрметпен қолдарын көуделеріне қойып, ыстық ықыласпен тыңдады. Алғаш сөз кезегін алған университетіміздің ректоры Кенжеғали Кенжебайұлы Тәуелсіздіктің 25 жылдық мерейтойымен құттықтап өтті. «Құрметті профессор-оқытушылар, студенттер! Баршаңызды еліміздің ширек ғасырлық мерекесімен шын жүректен құттықтаймын! Тәуелсіздік бізге халқымыздың азаттық жолында өрлік пен елдіктің талай үлгісін көрсете білген ата-бабаларымыздың табанды күресінің арқасында жетті. Әлем тәуелсіз елдігіміздің арқасында ғана дүниеде қазақ деген ел барың, оның өресі мықты, өрісі көң халық екенін білді. Бұл біз үшін ұлы мереке. Елбасымыздың ұстанған сындарлы саясаты арқасында биік нәтижелерге қол жеткіздік. Тарихымыз түгелделіп, ұлттық құндылықтарымыз дәріптелді.

Тәуелсіздік жемісі – дегеніміз осы», - деді оқу ордамыздың басшысы өз сөзінде.

Одан кейін университет басшысы институттар пен факультеттер дайындаған көрмені аралап, студенттер жұмысына оң бағасын беріп өтті.

Шара студенттер дайындаған мерекелік концертпен жалғасты. Концерт кезінде ұлттық би биленіп,

патриоттық әндер шырқалды. Мерекелік кешті университетіміздің белсенді студенттері Нарқозы Қартжан мен Алмат Бердунғаров жоғары деңгейде жүргізе білді. Шара соңында жиналғандар әр ұлттық ұлттық ас мәзірінен дәм татып, ерекше көңіл күймен тарқасты.

Ж. АРЕН

2017 ЖЫЛ ҚАНДАЙ БОЛМАҚ?

ШЫҒЫС КҮНТІЗБЕСІНЕ СӘИКЕС, КЕЛЕ ЖАТҚАН 2017 ЖЫЛ – ҚЫЗЫЛ НЕМЕСЕ ОТТЫ ҚОРАЗ ЖЫЛЫ. ЕҢ СӘТТІ «ҚОРАЗ МАУСЫМЫ» – КҮЗ МЕЗГІЛІ. НАҚТЫРАҚ АЙТСАҚ, ҚЫРКҮЙЕК АЙЫ. ОТТАН БӨЛЕК, ҚОРАЗҒА СӘТТІЛІК ӘКЕЛЕТІН СИМВОЛ – МЕТАЛЛ ЖӘНЕ САРЫ ТҮС.

КҮНТІЗБЕ БОЙЫНША ЖАҢА ЖЫЛДЫ 31 ЖЕЛТОҚСАННАН 1 ҚАҢТАРҒА АУҒАН ТҮНІ ҚАРСЫ АЛҒАНЫМЫЗҒА ҚАРАМАСТАН, РЕСМИ ТҮРДЕ ҚОРАЗ ЖЫЛЫ 2017 ЖЫЛДЫҢ 28 ҚАҢТАРЫНДА БАСТАЛАДЫ. АЛ МӘРЕСІНЕ ЖЕТЕР УАҚЫТЫ – 2018 ЖЫЛДЫҢ АҚПАНЫҢ 15-ІНЕН 16-СЫНА АУҒАН ТҮНІ. БҰЛ ЖЫЛ ҚАНДАЙ БОЛМАҚ?

Жұлдызнама бойынша Қораз жылы – бұл әрдайым орын алар жарқын да маңызды оқиғалар. Қызыл қораз түсі – құш-қуат, асқан дәлдік, үнемшілдік пен өзіне сенімділік. Мұндай жылы батыл мақсатқа жетуде табандылық танытып, күшін аямайтын, мақсатынан ауытқымайтын және нақты қадам жасай білетін, тәуекелге бел байлауға дайын жандардың жолы болып, айы оңынан туады. Бұдан алдыңғы Қораз жылының 2005

жылға сәйкес келгенін айта кету керек. Ал келер жылдан кейін Қораз жылы 2029 жылы келеді. 2017 жылдың күші – От. Бірақ одан қорқудың керегі жоқ. Себебі бағзы замандарда адамдардың отты қолданып үйренуі үлкен дамуларға алып келді. Сонымен қатар бұған дейінгі Қораз жылдары өлем үшін тағдыршешті ауыр болған емес.

Таңғаларлық, бірақ түрлі мәдениеттегі қораз символы бірдей сипатта. Ол – жаңа күн жарық, табандылық пен игі істердің символы. Қораздың езу аумағын қызғана, жанын сала қорғайтыны белгілі. Тіпті, соңғы демі таусылғанша беріспейді. Сондықтан оның ең күшті деген жорықтардың таным белгісіне айналғаны таңғалдырмайды. Денесін тік ұстап, түрлі әдістермен қарсыласына үрей ұялату қасиеті қашан да жоғары бағаланады.

Жыл сипаттамасы: бізді не құтуде және неге дайын болуымыз керек?!

2017 жыл – бірбеткей, жарқын мінезді отты немесе қызыл Қораз жылы. Ол жаңа күнді қарсы алады. Сондықтан Қораз – бар жаңаның символы. Ол – қызыққұмар, айналасындағылармен тіл табысқыш әрі өзгелердің назарын езіне аударып, кез-келген салада жеңіске жеткенді ұнатады. Жалпы алғанда, бұл жыл табысты болмақ. Қораз – үнемшіл тіпті, есепшіл Дәл осы себепті 2017 жыл өз кәсібін бастау, жылжымайтын мүлік сатып алу, кешу сынды тағдыршешті жоспарларды жүзеге асыруға тиімді. Әзге жағынан қарастырсақ, бұл жетік білетін салаңызда жаңа істерге қол жеткізуге қолайлы жыл Қораз көртартпа және өзгерісті ұнатпайды. Есесіне жаңа келісімшарт, ғылыми зерттеулер, үй жөндеуді және отбасының жаңа мүшелермен толығын «мақұлдайды». Қораз мінезі ұқыптылыққа, сыртқы келбетіңіз бен денсаулығыңызға мән беріп, күтінуге үйретеді. Сондықтан 2017 жылы мұндай өзгерістерге жол беру тек сәтті болады.

2017 жылдың мұнан басқа ерекше символы – көпшілдік. Билікқұмарлығына қарамастан, Қораздар жалғыздықты суқаны сүйемейді. Алдағы жылға достарыңызбен, туыстарыңызбен саяхаттау, тынығу немесе үйлену, мерейтой сынды отбасылық мерекелерді жоспарлауыңызға болады. Олардың барлығы сәтті етеді. Қораздардың талғампаздығын ескеру аса маңызды. Қызба мінезді болғанымен маңызды шешімдерді он ойлап барып қабылдайды. Ол – үйренуге тұрарлық жақсы қасиет. Отты Қораз жылы басшылық қызметтегі, әлденені ұйымдастырып не ойлап батын жандар үшін сәтті болады. Мұндай адамдарға 2017 жыл – ете жағымды. Қораз өршіл жоспар мен ең батыл ойларды қолдауға даяр. Десе де әр іске тиянақты дайындалу қажет.

2017 жылды қарапайым жыл деп атауға болмас. Оның зеріктірерлік болмасы анық. Себебі, Қораздар зерігу мен уайымға тезбейді. Ең бастысы – езіңізге сену. Адамдар арасындағы қарым-қатынас, махаббат үшін 2017 жыл күрделі болады. Қораздардың қызба мінезі мен тұрақсыздығы көбіне достары, сүйіктісімен қарым-қатынасын реттеуге кедергі көлтіреді. Ал нақты таңдау жасалса, Қораз қарым-қатынасын нығайтуға бар күшін салуға дайын. Ол сыйлықтарды үйіп, жақындарын таңғалдыра алады.

Бұл үлкен саясатқа да қатысты. Қораз жылы халықаралық деңгейдегі шиеленістер болуы мүмкін. Десе де жыл өл ішіндегі емір сапасын жақсартуға бағытталған маңызды реформаларды жүзеге асыруға жайлы. Қораз езу аумағын бар күшін сала қорғайды және жақындарының амандығын ойлайды. Сондықтан мұндай әрекеттердің барлығына сәттілік серік болады. Бастысы – әр нәрсенің шегін біліп, шектен шықпау. Қораз парасатты әрі барлық тараптың қызығушылығын ескере отырып, дұрыс шешім қабылдай біледі.

Stan.kz сайтынан алынды

